

Łukasz Krzysztof Załęski

Autorski program realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania
i rozwoju Książnicy Pruszkowskiej im. Henryka Sienkiewicza w Pruszkowie perspektywie najbliższych 10 lat.

Warszawa, 12.11.2024.

I. Funkcje Książnicy Pruszkowskiej im. H. Sienkiewicza w Pruszkowie

I.1 Funkcje podstawowe

Podobnie, jak każda biblioteka publiczna, również Książnica Pruszkowska im. H. Sienkiewicza w Pruszkowie powinna pełnić standardowe funkcje, do których należą:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych ze szczególnym zwróceniem uwagi na materiały dotyczące Pruszkowa i służących wyznaczonemu celowi działalności, a więc rozwojowi czytelnictwa, zaspokajaniu potrzeb informacyjnych i edukacyjnych użytkowników, zwłaszcza dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych;
- udostępnianie czytelnikom zbiorów biblioteki;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, gromadzenie innych materiałów dokumentujących szeroko rozumiany dorobek społeczny miasta Pruszkowa;
- kontakty i współdziałanie z innymi instytucjami kultury;
- popularyzacja książki i czytelnictwa (w różnych formach).

I.2 Funkcje rozszerzone

Mając na uwadze zmiany zachodzące we współczesnym świecie związane z szybkim tempem rozwoju nowoczesnych technologii teleinformatycznych, a także ze stopniową zmianą dotychczasowego modelu społeczeństwa w tzw. społeczeństwo informacyjne, należy uznać za niezbędną potrzebę szerszego spojrzenia na funkcje i rolę biblioteki. Biblioteka to instytucja codziennie i bezpośrednio stykająca się z różnorodnymi potrzebami swoich użytkowników, które bardzo szybko zaczynają wykraczać poza te tradycyjne. Zgodnie z ogólnosięciowymi trendami klient biblioteki, zarówno wielkiej, jak i tej całkiem małej, oczekuje od niej bycia MIEJSCEM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I BIBLIOTECZNEJ, nie tylko składnicą druków. Oczekuje się sprawnej obsługi czytelnika, widoczności zbiorów biblioteki w sieci, szybkiej dostępności do wszelkiego rodzaju informacji, kompetencji i orientacji bibliotekarza dla realizacji różnego typu zapytań. Zakłada, że biblioteka będzie dla niego miejscem przyjaznym, z miłą atmosferą, a nie gmachem o mało czytelnym funkcjach i z trudno dostępnym personelem. Wobec rosnącej roli społecznej biblioteki, a co za tym idzie zmieniającymi się potrzebami użytkownika (i bibliotekarza), znacznie rozszerzają się funkcje nowoczesnej biblioteki. Do wymienionych wyżej funkcji podstawowych należałoby wobec tego dodać:

- monitoring i ankietywanie potrzeb środowiska lokalnego oraz podejmowanie przez bibliotekę stosownych działań ukierunkowanych na użytkownika;

- wymianę doświadczeń ze środowiskiem bibliotekarskim szczególnie z bibliotek publicznych, a w miarę potrzeb udział pracowników w szkoleniach doskonalących zawodowo;
- tworzenie przestrzeni ogólnodostępnej dla mieszkańców, w której biblioteka staje się odpowiedzialna za tworzenie więzi międzyludzkich;

MISJA:

Biblioteka to łącznik między środowiskiem lokalnym a kulturą:

- jesteśmy nowocześni, otwarci, chętni do działania, odpowiadamy na potrzeby środowiska.
- jesteśmy miejscem zaufania społecznego dzięki zaangażowaniu, kompetencjom i podejściu całego naszego zespołu.

WIZJA:

Książnica Pruszkowska im. H. Sienkiewicza to zespół ludzi tworzących nowoczesną instytucję kultury, przyjazną dla wszystkich obecnych i potencjalnych użytkowników, pozbawioną barier. Dzięki temu biblioteka będzie bardziej dostępna dla każdego czytelnika zarówno na miejscu jak i na odległość. Biblioteka to przestrzeń prawdziwie multimedialna nie tracąc przy tym jej tradycyjnego charakteru. Stawiam sobie za cel ożywienie środowiska czytelniczego, poprawienie wizerunku biblioteki w społeczności lokalnej poprzez pogłębienie i rozszerzenie współpracy z instytucjami oświatowymi i kulturalnymi, lokalnymi organizacjami i stowarzyszeniami oraz z grupami nieformalnymi. Chcę działając lokalnie oddziaływać globalnie – promować bibliotekę, miasto Pruszków, zarówno stacjonarnie, jak i za pomocą strony internetowej i portali społecznościowych.

II. Koncepcja funkcjonowania i rozwoju Książnicy Pruszkowskiej

Koncepcja rozwoju biblioteki publicznej zakłada ewolucję instytucji do modelu nowoczesnego miejsca, odpowiadającego obecnym standardom i wymaganiom stawianym tego typu instytucjom, uwzględniającego rosnące potrzeby jej użytkowników i zmiany zachodzące w społeczeństwie informacyjnym. Zostaną przedstawione cele strategiczne do realizacji w ciągu najbliższych lat, których efektem będzie utworzenie z biblioteki nowoczesnej przestrzeni służącej – Miejsca Aktywności Lokalnej i Bibliotecznej.

Obszary rozwoju biblioteki
Dostępność instytucji dla mieszkańców

CEL	SPOSOBY REALIZACJI	SPODZIEWANE REZULTATY	CZAS REALIZACJI
Poprawa dostępności korzystania z biblioteki	Dopasowanie godzin otwarcia do potrzeb użytkowników poprzez zapewnienie możliwości korzystania z biblioteki (zwłaszcza filii) zarówno w godzinach porannych, jak i popołudniowych oraz w soboty (w przypadku części placówek). Mobilność pracowników w ramach sieci placówek bibliotecznych – zapewnienie obsady kadrowej placówek.	Zwiększenie dostępności godzinowej w skali tygodnia placówek bibliotecznych. Dążenie do zapewnienia otwierania bibliotek w soboty.	Do końca 2028 r. w zależności od dostępnych możliwości kadrowych.
	Poprawa warunków lokalowych placówek bibliotecznych – likwidacja barier architektonicznych	Współpraca z Organizatorem, właścicielami lokali, w których znajdują się placówki biblioteczne. Zmiana lokali bibliotecznych na spełniające standardy dostępności wymagane przepisami prawnymi dla obiektów użyteczności publicznej	Sukcesywnie w czasie trwania kadencji
	Wdrożenie dostępności biblioteki dla osób ze szczególnymi potrzebami	Montaż pętli indukcyjnych stanowiskowych, wdrożenie usługi tłumacza PJM online, wyposażenie stanowisk w Czytelní w lupy, montaż	W czasie trwania kadencji w zależności od możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych

		Totupoint w lokalach	
	Wdrożenie usługi „Książka na telefon”	Zapewnienie możliwości osobom pozbawionym dotarcia do biblioteki korzystania z oferty	Od 2026 r.
	Montaż wrzutni bibliotecznych przy placówkach	Zapewnienie możliwości zwrotu zbiorów poza godzinami otwarcia biblioteki	Sukcesywnie w czasie trwania kadencji
	Montaż książkomatów i biblioboxów	Możliwość zamówienia i odebrania zbiorów poza godzinami otwarcia placówek	Lata 2025-2029 w zależności od możliwości pozyskania środków pozabudżetowych
Przestrzeń biblioteczna			
Podniesienie standardu funkcjonowania placówek bibliotecznych	Bieżące remonty placówek bibliotecznych (malowanie pomieszczeń, modernizacja sanitariatów), tworzenie przestrzeni coworkingowych, przytulnych kącików czytelniczych	Biblioteka to nie tylko miejsce do wypożyczania zbiorów – to miejsce, w którym się spędza czas – spotyka ze znajomymi, uczy, pracuje.	W czasie kadencji w zależności do zdobytych środków w ramach wydatków inwestycyjnych lub pozyskanych środków pozabudżetowych
Stworzenie biblioteki młodych dla młodych	Przygotowanie przestrzeni dla tej grupy odbiorców, która w bibliotece pojawia się najrzadziej – dla młodzieży	Alternatywne miejsce do spędzania czasu dla osób w wieku 13-19 lat – przestrzeń do rozwijania swoich pasji zainteresowań poza szkołą.	Do 2027 r.
Scalenie funkcjonujących filii bibliotecznych w	Stworzenie nowoczesnych siedzib bibliotecznych dla filii 6 i 8	Poprawa funkcjonowania placówek – poprawa działania,	Do 2027 r.

bliskim sąsiedztwie - dla dorosłych, dla dzieci we wspólnych lokalizacjach		rozszerzenie oferty	
Pozyskanie nowej lokalizacji dla biblioteki głównej wraz z oddziałem dziecięcym	Stworzenie nowoczesnej siedziby biblioteki - bibliotecznego centrum społeczno-kulturalnego na terenie miasta	Zapewnienie warunków do właściwego dostępu do zbiorów	W zależności od możliwości pozyskania środków finansowych, współpracy z Organizatorem w czasie trwania kadencji.
Rozszerzenie dostępności z ofertą biblioteki na terenie miasta w rejonach, gdzie nie występuje odpowiednia infrastruktura społeczna	Uruchomienie filii bibliotecznego - miejsca aktywności lokalnej i bibliotecznego w rejonie dzielnicy Bąki	Stworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców oferujących działania animacyjne w zakresie integracji, spotkań czy kontaktu z kulturą czytelniczną	W czasie trwania kadencji we współpracy z Organizatorem.
Działalność merytoryczna			
Poddawanie ocenie jakości usług bibliotecznych poprzez monitorowanie potrzeb czytelnicznych	Ankiety, wywiady, obserwacja zachowań użytkowników	Wzrost liczby użytkowników	Na bieżąco
Doskonalenie zawodowe pracowników	Ustawiczne doszkąłcanie, wymiana doświadczeń z innym bibliotekarzami.	Podniesienie kompetencji pracowników, co przełoży się na urozmaicenie oferty i poprawę jakości usług.	Na bieżąco

Nowe typy zbiorów biblioteki dostępne dla użytkowników	Rozszerzenie oferty biblioteki o książki z serii „Duże litery”	Aktualizacja zbiorów bibliotecznych. Odpowiedź na oczekiwania użytkowników. Zwiększenie czytelnictwa.	Cały czas
	Wprowadzenie do oferty biblioteki gier planszowych	Wychodzenie poza typowe ramy zbiorów bibliotecznych dostępnych w placówkach	Od 2025 r.
	Wprowadzenie do oferty biblioteki literatury w językach obcych	Odpowiedź na potrzeby użytkowników	Od 2025 r.
Dalszy rozwój oferty e-usług bibliotecznych	Uczestnictwo w konsorcjach bibliotecznych zapewniających dostęp do platform z ebookami czy e-audiobookami, przy jednoczesnym rozwoju swoich zasobów e-zbiorów.	Tworzenie rozbudowanej oferty zbiorów bibliotecznych także dla użytkowników cyfrowych	Od 2026 r.
Komunikacja społeczna instytucji			
Budowanie marki – rozpoznawalność biblioteki	Poprawienie funkcjonowania istniejącej strony internetowej, rozwój profili społecznościowych, współpraca z lokalnymi mediami, dbanie o wizerunek zewnętrzny – duże szyldy – pokazujące wnętrza bibliotek, spójny system informacyjny w postaci plakatów informujących o działalności Biblioteki.	Biblioteka rozpoznawalna w środowisku oraz pozytywnie postrzegana przez użytkowników.	Od 2025 r., po wypracowaniu ujednoliconych rozwiązań cały czas

Budowanie marki – docieranie z informacją o ofercie	Newsletter, montaż gablot na plakaty w różnych punktach miasta	Docieranie w sposób tradycyjny i cyfrowy do odbiorcy	Od 2025 po wypracowaniu spójnego systemu plakatów i form komunikacji
Wykorzystanie nośników znajdujących się w zasobie miasta do promocji biblioteki	Możliwość wykorzystania słupów ogłoszeniowych, przeprowadzenie kampanii informujących o działaniach biblioteki, filmiki promocyjne o bibliotece	Rozwijanie świadomości mieszkańców	Od 2025 r. we współpracy w Organizatorem
Stworzenie systemu multimedialnej informacji bibliotecznej w placówkach	Przygotowywanie informacji o bieżących działaniach biblioteki, nowościach w zbiorach, ofercie spotkań i zajęć prezentowana bezpośrednio w placówkach bibliotecznych (realizowane w ramach projektów modernizacji i doposażania bibliotek).	Poprawa informacji o bieżących działaniach bibliotecznych i budowanie wizerunku biblioteki.	Od 2025 r.
Biblioteczne działania animacyjne-społeczne			
Biblioteka jako miejsce otwarte i przyjazne dla różnych grup wiekowych i społecznych	Organizowanie spotkań autorskich, prelekcji, wystaw. Organizowanie konkursu literackiego i cyklicznych eventów bibliotecznych.	Nowoczesne, przyjazne	Od 2025 r.
Dziecko w Bibliotece – zaszczepianie miłości do	Współpraca z przedszkolami i szkołami. Prowadzenie lekcji		Od 2025 r.

książek i czytania	bibliotecznych dla najmłodszych - wprowadzanie w świat książki i wyrabianie nawyku korzystania z biblioteki. Udostępnianie miejsca w bibliotece dla rozwijania pasji, zainteresowań.	mieszkańcom miejsce kultury. Pozyskiwanie nowych czytelników. Promocja Biblioteki.	
Zajęcia edukacyjno-animacyjne z książką w tle	Spotkania w bibliotece oraz głośne czytanie w bibliotece (warsztaty tematyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym)		Od 2025 r.

Nowoczesne metody zarządzania wewnątrz instytucji

Rolą całego zespołu wraz z dyrektorem jest podniesienie prestiżu Biblioteki, tworzenie marki – Książnicy Pruszkowskiej. W mojej ocenie taka instytucja to miejsce, które widzi potrzeby pracownika. Z tym się wiąże konieczność wprowadzenia w ramach systemu kontroli zarządczej ocen okresowych pozwalających uzyskać pracownikowi informację zwrotną na temat jego pracy. Jest to też narzędzie pracy nad jego rozwojem zawodowym.

Nowoczesna instytucja kultury musi być elastyczną strukturą, która potrafi szybko reagować na zmieniającą się rzeczywistość. Dlatego konieczne jest przejrzenie regulaminu organizacyjnego i wprowadzenie zmian. Uważam, że w strukturze konieczne jest powołanie stanowiska ds. promocji, którego rolą będzie koordynacja działalności społeczno-animacyjnej, aby działania pomiędzy bibliotekami były planowane, spójne i obejmowały swoim zasięgiem więcej niż tylko jedną placówkę.

W celu usprawnienia bieżącej obsługi użytkowników powinno powstać stanowisko ds. opracowania zbiorów dzięki któremu bibliotekarze w placówkach mogliby się zająć poza wypożyczaniem zbiorów w placówkach realizacją projektów biblioteczno-społecznych. Konieczna jest praca nad zmianą mentalną w zespole – skutkująca zmianami metod pracy. Uważam, że konieczne jest zwiększenie udziału współpracy projektowo-zadaniowej, która będzie łączyła pracowników różnych placówek, co wpłynie na integrację zespołu.

Podsumowanie:

W swojej koncepcji ująłem ramowo działania i obszary które są do zagospodarowania w Książnicy Pruszkowskiej. Wachlarz działań kryjący się pod tymi hasłami może być nieograniczony. To od dyrekcji pracowników administracyjnych, ale przede wszystkim od zespołu biblioteki zależy może być ta instytucja kultury.

Usługi jakie biblioteka ma realizować pozwolą zaspokoić podstawowe potrzeby mieszkańców, będą świadczone blisko miejsca zamieszkania. Tworzenie Miejsc Aktywności Lokalnych i Bibliotecznych (MALiB-u) będzie stanowiło ważne kształtowanie centrum lokalnych w Pruszkowie. To dodatkowo wpłynie na efektywne kształtowanie funkcji społeczno-czytelniczych. Wartością wynikającą z takich działań będzie rozwijanie więzi międzyludzkich.

Biblioteka w swojej działalności będzie wspierać dostępność usług, dostosowanie ich do zmieniającej się struktury demograficznej i społecznej miasta. Usługi będą miały wypracowane minimalne standardy spójne z działaniami innych instytucji kultury i bibliotek na terenie województwa mazowieckiego.

Działania opisane powyżej odpowiadają także podnoszeniu jakości życia poprzez tworzenie różnorodnej oferty działania instytucji w pobliżu miejsca zamieszkania. Taka aktywność biblioteki będzie wpływać na dobrostan mieszkańców. Biblioteka przyczyni się do rozwijania potencjału mieszkańców, nabywanie przez nich nowych umiejętności. Będzie też sprzyjać współpracy i integracji sąsiedzkiej, włączaniu nowych mieszkańców w lokalną społeczność. Biblioteczne miejsca aktywności będą kształtowane tak, aby dawały na co dzień różnorodne możliwości rozwijania zainteresowań i rozwój edukacyjny. Funkcjonowanie biblioteki opiera się o partycypację społeczną. Biblioteka będzie przestrzenią otwartą na osoby mieszkające w sąsiedztwie. Staną się integralnym elementem lokalnego środowiska.

Wnioski końcowe

W dokumencie przedstawiono ramową koncepcję funkcjonowania i rozwoju Książnicy Pruszkowskiej. Jest zrozumiałe, że każde działanie musi być poprzedzone dokładną analizą potrzeb i możliwości oraz opracowaniem planu działania. Nie ulega wątpliwości, że każda z zaproponowanych opcji zwiększy standard obsługi w stosunku do stanu bieżącego, nie każda jednak okaże się w świetle obserwowanych współcześnie trendów wystarczająca. Z doświadczenia autora i statystyk wynika, że każda, choćby najmniejsza inwestycja w usprawnienie i unowocześnienie funkcjonowania biblioteki znacznie zwiększa liczbę odwiedzin, poszerza spektrum świadczonych przez nią usług i wpływa pozytywnie na społeczny odbiór instytucji.